YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
16 päivänä lokakuuta 2003 *

Asiassa C-182/02,

jonka Conseil d'État (Ranska) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Ligue pour la protection des oiseaux ym.

vastaan

Premier ministre ja

Ministre de l'Aménagement du territoire et de l'Environnement,

Union nationale des fédérations départementales de chasseursin

ja

Association nationale des chasseurs de gibier d'eaun

osallistuessa asian käsittelyyn,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

ennakkoratkaisun luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2 päivänä huhtikuuta 1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY (EYVL L 103, s. 1) 9 artiklan 1 kohdan c alakohdan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-P. Puissochet sekä tuomarit R. Schintgen, C. Gulmann (esittelevä tuomari), V. Skouris ja N. Colneric,

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Ligue pour la protection des oiseaux, edustajanaan puheenjohtaja A. Bougrain-Dubourg,

— Rassemblement des opposants à la chasse, edustajanaan avocat C. Xavier,

— Union nationale des fédérations départementales de chasseurs, edustajanaan avocat H. Farge,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues ja E. Puisais,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään V. N. Kontolaimos ja I. Chalkias,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään G. Valero Jordana ja X. Lewis,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Ligue pour la protection des oiseaux'n, Union nationale des fédérations départementales de chasseursin, Ranskan ja Kreikan hallituksen ja komission 3.4.2003 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 6.5.2003 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Conseil d'État on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 25.1.2002 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 15.5.2002, EY 234 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2 päivänä huhtikuuta 1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY (EYVL L 103, s. 1; jäljempänä direktiivi) 9 artiklan 1 kohdan c alakohdan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty sellaisten kanteiden johdosta, jotka Ligue pour la protection des oiseaux, Association pour la protection des animaux sauvages ja Rassemblement des opposants à la chasse ovat nostaneet Conseil d'État'ssa muuttolintujen ja vesiriistan metsästyspäivistä ja maaseutulain muuttamisesta 1 päivänä elokuuta 2000 annetun asetuksen nro 2000-754 (JORF 5.8.2000, s. 12178; jäljempänä riidanalainen asetus) kumoamiseksi toimivallan ylittämisen vuoksi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Direktiivin 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Tämän direktiivin liitteessä II lueteltujen lajien kantojen koon, maantieteellisen levinneisyyden ja lisääntymisnopeuden takia koko yhteisössä niitä voidaan metsästää kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lajien metsästys ei vaaranna suojelutoimenpiteitä niiden levinneisyysalueella.

2. Liitteessä II olevassa 1 osassa lueteltuja lajeja saa metsästää niillä maantieteellisillä vesi- ja maa-alueilla, joihin tätä direktiiviä sovelletaan.

3. Liitteessä II olevassa 2 osassa lueteltuja lajeja saa metsästää vain niissä jäsenvaltioissa, joista on maininta.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että metsästys, tarvittaessa haukkametsästys mukaan lukien, harjoitettuna voimassa olevien kansallisten toimenpiteiden mukaisesti vastaa kyseisten lintulajien järkevän hyödyntämisen ja ekologisesti tasapainoisen sääntelyn periaatteita ja että tämä käytäntö näiden lajien ja etenkin muuttavien lajien kantojen osalta on sopusoinnussa 2 artiklasta seuraavien toimenpiteiden kanssa. Jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että metsästystä koskevan lainsäädännön alaisia lajeja ei metsästetä pesimisaikana eikä eri lisääntymis- ja poikastenkasvatusvaiheissa. Kun on kyse muuttavista lajeista, jäsenvaltioiden on huolehdittava erityisesti siitä, että metsästyslainsäädännön alaisia lajeja ei metsästetä niiden lisääntymiskauden aikana tai niiden palatessa pesimisalueilleen. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kaikki aiheelliset tiedot siitä, miten niiden metsästystä koskevaa säännöstöä sovelletaan käytännössä."

4 Direktiivin 9 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltiot voivat, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, poiketa 5, 6, 7 ja 8 artiklasta seuraavin perustein:

a) — kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi,

— lentoturvallisuuden turvaamiseksi,

— viljelmille, kotieläimille, metsille, kalavesille ja vesistöille koituvan vakavan vahingon estämiseksi,

— kasviston ja eläimistön suojelemiseksi;

b) tutkimus- ja opetustarkoituksessa, kannan lisäämis- ja uudelleenistutustarkoituksessa sekä tehdäkseen mahdolliseksi näitä varten tapahtuvan kasvatuksen;

c) salliakseen tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoivasti tiettyjen lintujen pienien määrien pyydystämisen, hallussapitämisen tai muuten asiallisen hyötykäytön.

2. Poikkeuksissa on mainittava:

— lajit, joita poikkeukset koskevat,

— pyydystämistä tai tappamista varten hyväksytyt välineet, laitteet ja menetelmät,

— vaaratekijät sekä ne ajalliset ja paikalliset olot, joissa näitä poikkeuksia voidaan myöntää,

— viranomainen, joka on valtuutettu ilmoittamaan, että vaaditut edellytykset täytetään, ja joka päättää, missä laajuudessa ja kuka saa käyttää mitäkin välineitä, laitteita ja menetelmiä,

— suoritettavat tarkastukset."

Kansallinen lainsäädäntö

5 Riidanalaisen asetuksen 2 §:ssä säädetään, että prefektit voivat myöntää poikkeuksia metsästyskieltoihin yhtäältä hallintoviranomaisen vahvistamien metsästyskausien ulkopuolella ja toisaalta tiettyjen linnuille kriittisten ajanjaksojen aikana salliakseen hanhien, sepelkyyhkyjen ja laulurastaiden pienien määrien pyydystämisen, hallussapitämisen tai muuten asiallisen hyötykäytön 20.2. saakka. Metsästyksestä vastaavan ministerin Conseil national de la chasse et de la faune sauvagen antaman lausunnon jälkeen tekemässä päätöksessä täsmennetään olosuhteet, joissa tällainen haltuunottaminen voidaan sallia, sekä toteutettavat valvontamenetelmät. Kyseinen ministeri vahvistaa myös lajeittain Fédération nationale de la chassen ja Office national de la chasse et de la faune sauvagen antamien lausuntojen jälkeen niiden lintujen enimmäismäärän, jotka kussakin departementissa voidaan tällä tavoin ottaa haltuun. Prefektit määrittelevät niiden lintujen enimmäismäärän, jotka ne, joihin poikkeusta sovelletaan, voivat ottaa haltuun.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

6 Niiden kanteiden yhteydessä, jotka Conseil d'État'ssa nostettiin riidanalaisen asetuksen kumoamiseksi toimivallan ylittämisen vuoksi, kyseinen tuomioistuin katsoi lähinnä, että tämän asetuksen 2 § on säännös, jolla pyritään soveltamaan direktiivin 9 artiklan 1 kohtaa. Conseil d'État'n mukaan kyseisen 2 §:n laillisuuden arviointi riippuu vastauksesta yhtäältä siihen, sallitaanko kyseisen

direktiivin 9 artiklan 1 kohdan c alakohdassa poiketa metsästyksen alkamis- ja päättymispäivistä, jotka on vahvistettu tämän saman direktiivin 7 artiklan 4 kohdassa mainitut tavoitteet huomioon ottaen, ja toisaalta jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi, mitkä ovat ne perusteet ja rajat, joiden mukaisesti näistä poikkeuksista voidaan säätää.

7 Kumottuaan osittain riidanalaisen asetuksen 1 §:n siltä osin kuin se koski tiettyjen lajien metsästyksen alkamis- ja päättymispäiviä Conseil d'État päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Sallitaanko 2.4.1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY 9 artiklan 1 kohdan c alakohdassa jäsenvaltion poiketa metsästyksen alkamis- ja päättymispäivistä, jotka perustuvat siihen, että direktiivin 7 artiklan 4 kohdassa luetellut tavoitteet on otettu huomioon?

2) Jos vastaus on myöntävä, mitkä ovat ne perusteet, joiden avulla tämän poikkeuksen rajat voidaan määritellä?"

Ensimmäinen kysymys

8 On todettava, että direktiivin 9 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat poiketa muun muassa direktiivin 7 artiklasta, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, salliakseen tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoivasti tiettyjen lintujen pienien määrien pyydystämisen, hallussapitämisen tai muuten asiallisen hyötykäytön.

9 On siis ilmeistä, että direktiivin 9 artiklan 1 kohdan c alakohdassa hyväksytään mahdollisuus sallia tässä säännöksessä vahvistettuja edellytyksiä noudattaen tiettyjen lintujen pyydystäminen, hallussapitäminen tai muuten asiallinen hyötykäyttö direktiivin 7 artiklan 4 kohdassa määriteltyjen sellaisten ajanjaksojen aikana, jolloin luonnonvaraisten lintujen eloonjääminen on erityisen uhattuna.

10 Tämän osalta on muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltiot voivat direktiivin 9 artiklan mukaan poiketa säännöksistä, jotka koskevat muun muassa metsästystä (asia 247/85, komissio v. Belgia, tuomio 8.7.1987, Kok. 1987, s. 3029, 7 kohta). On myös muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että sellaisten lintulajien metsästyskiellosta, joita ei mainita direktiivin liitteessä II, johon direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa viitataan, voidaan poiketa erityisesti tämän direktiivin 9 artiklan 1 kohdan c alakohdassa olevin perustein (ks. asia C-118/94, Associazione Italiana per il WWF ym., tuomio 7.3.1996, Kok. 1996, s. I-1223, 21 kohta).

11 Edellä esitetystä seuraa, että luonnonvaraisten lintujen metsästys, jota harjoitetaan virkistystarkoituksessa direktiivin 7 artiklan 4 kohdassa mainittuina ajanjaksoina, voi olla kyseisen direktiivin 9 artiklan 1 kohdan c alakohdassa sallittua asiallista hyötykäyttöä, aivan kuten luonnonvaraisten lintujen pyydystäminen ja edelleen luovuttaminen jopa metsästyskausien ulkopuolella niiden hallussapitämiseksi elävinä houkutuslintuina tai niiden käyttämiseksi vapaa-ajan tarkoituksiin messuilla ja markkinoilla (ks. asia 262/85, komissio v. Italia, tuomio 8.7.1987, Kok. 1987, s. 3073, 38 kohta).

12 Ensimmäiseen kysymykseen on näin olen vastattava, että direktiivin 9 artiklan 1 kohdan c alakohdassa sallitaan jäsenvaltion poiketa metsästyksen alkamis- ja päättymispäivistä, jotka perustuvat siihen, että tämän saman direktiivin 7 artiklan 4 kohdassa luetellut tavoitteet on otettu huomioon.

Toinen kysymys

13 Ensiksi on muistutettava, että direktiivin 9 artiklassa sallitaan jäsenvaltioiden poiketa tämän saman direktiivin 5 ja 7 artiklassa säädetystä suojeltavien lajien yleisestä metsästyskiellosta ainoastaan toimenpiteillä, joissa viitataan riittävän yksityiskohtaisesti sen 1 ja 2 kohdassa mainittuihin seikkoihin (ks. em. asia Associazione Italiana per il WWF ym., tuomion 26 kohta).

14 Näin ollen kansallinen toimenpide, jossa vahvistetaan mahdollisuus poiketa direktiivin 7 artiklan 4 kohdasta sen 9 artiklan 1 kohdan perusteella ja jollainen esimerkiksi tämän tuomion 5 kohdassa mainittu toimenpide on, ei ole tämän jälkimmäisen säännöksen mukainen, jos siinä ei viitata millään tavoin siihen, että tällainen poikkeus voidaan myöntää ainoastaan, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole (ks. vastaavasti em. asia komissio v. Italia, tuomion 39 kohta).

15 Näin ollen erityisesti metsästys voidaan sallia direktiivin 9 artiklan 1 kohdan c alakohdan perusteella ainoastaan, jos

— muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole

— se järjestetään siten, että se tapahtuu tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoivasti

— se koskee vain tiettyjä lintuja pienissä määrin.

16 Edellisessä kohdassa mainituista edellytyksistä ensimmäisen osalta on korostettava, ettei voida katsoa, että se on täytetty, kun poikkeuksen perusteella aloitettu metsästyskausi ajoittuu tarpeettomasti niihin ajanjaksoihin, joina direktiivissä pyritään erityisen suojelun toteuttamiseen (ks. vastaavasti em. asia komissio v. Italia, tuomion 39 kohta). Tällaista tarvetta ei muun muassa ole, jos toimenpiteen, jolla metsästys poikkeuksellisesti sallitaan, ainoana tavoitteena on tiettyjen lintulajien metsästyskausien pidentäminen alueilla, joille nämä linnut jo toistuvasti palaavat direktiivin 7 artiklan mukaisesti vahvistettuina metsästyskausina.

17 Kolmatta näistä edellytyksistä ei voida täyttää, jos poikkeuksellisesti sallittu metsästys ei takaa kyseessä olevien lajien kantojen säilymistä tyydyttävällä tasolla. Jos tätä edellytystä ei täytetä, lintujen virkistysmetsästyksellä tapahtuvaa hyötykäyttöä ei joka tapauksessa voida pitää asiallisena eikä näin ollen hyväksyttävänä direktiivin yhdennessätoista perustelukappaleessa tarkoitetulla tavalla.

18 Lopuksi toimenpiteissä, joiden mukaisesti metsästys direktiivin 9 artiklan 1 kohdan c alakohdan perusteella sallitaan, on tämän saman säännöksen 2 kohdan mukaisesti mainittava

— lajit, joita poikkeukset koskevat

— pyydystämistä tai tappamista varten hyväksytyt välineet, laitteet ja menetelmät

— vaaratekijät sekä ne ajalliset ja paikalliset olot, joissa näitä poikkeuksia voidaan myöntää

— viranomainen, joka on valtuutettu ilmoittamaan, että vaaditut edellytykset täytetään, ja joka päättää, missä laajuudessa ja kuka saa käyttää mitäkin välineitä, laitteita ja menetelmiä, ja

— suoritettavat tarkastukset.

19 Edellä esitetty huomioon ottaen toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 9 artiklaa on tulkittava siten, että metsästys voidaan sallia tämän säännöksen 1 kohdan c alakohdan perusteella, kun

— muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole. Tämä edellytys ei täyty muun muassa, jos toimenpiteen, jolla metsästys poikkeuksellisesti sallitaan, ainoana tavoitteena on tiettyjen lintulajien metsästyskausien pidentäminen alueilla, joille nämä linnut jo toistuvasti palaavat direktiivin 7 artiklan mukaisesti vahvistettuina metsästyskausina

— se järjestetään siten, että se tapahtuu tiukasti valvotuissa olosuhteissa ja valikoivasti

— se koskee vain tiettyjä lintuja pienissä määrin

— seuraavat seikat mainitaan:

a) lajit, joita poikkeukset koskevat,

b) pyydystämistä tai tappamista varten hyväksytyt välineet, laitteet ja menetelmät,

c) vaaratekijät sekä ne ajalliset ja paikalliset olot, joissa näitä poikkeuksia voidaan myöntää,

d) viranomainen, joka on valtuutettu ilmoittamaan, että vaaditut edellytykset täytetään, ja joka päättää, missä laajuudessa ja kuka saa käyttää mitäkin välineitä, laitteita ja menetelmiä, ja

e) suoritettavat tarkastukset.

Oikeudenkäyntikulut

20 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan ja Kreikan hallitukselle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Conseil d'État'n 25.1.2002 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) Luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2 päivänä huhtikuuta 1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY 9 artiklan 1 kohdan c alakohdassa sallitaan jäsenvaltion poiketa metsästyksen alkamis- ja päättymispäivistä, jotka perustuvat siihen, että tämän saman direktiivin 7 artiklan 4 kohdassa luetellut tavoitteet on otettu huomioon.

2) Direktiivin 79/409/ETY 9 artiklaa on tulkittava siten, että metsästys voidaan sallia tämän säännöksen 1 kohdan c alakohdan perusteella, kun

— muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole. Tämä edellytys ei täyty muun muassa, jos toimenpiteen, jolla metsästys poikkeuksellisesti sallitaan, ainoana tavoitteena on tiettyjen lintulajien metsästyskausien pidentäminen alueilla, joille nämä linnut jo toistuvasti palaavat direktiivin 79/409/ETY 7 artiklan mukaisesti vahvistettuina metsästyskausina

— se järjestetään siten, että se tapahtuu tiukasti valvotuissa olosuhteissa ja valikoivasti

— se koskee vain tiettyjä lintuja pienissä määrin

— seuraavat seikat mainitaan:

a) lajit, joita poikkeukset koskevat,

b) pyydystämistä tai tappamista varten hyväksytyt välineet, laitteet ja menetelmät,

c) vaaratekijät sekä ne ajalliset ja paikalliset olot, joissa näitä poikkeuksia voidaan myöntää,

d) viranomainen, joka on valtuutettu ilmoittamaan, että vaaditut edellytykset täytetään, ja joka päättää, missä laajuudessa ja kuka saa käyttää mitäkin välineitä, laitteita ja menetelmiä, ja

e) suoritettavat tarkastukset.

Puissochet Schintgen Gulmann

Skouris Colneric

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä lokakuuta 2003.

R. Grass V. Skouris

kirjaaja presidentti